

MAGAZINE

2014

PANDA

NR. 71 – NOVEMBER – DECEMBER – JANUARI
DRIEMAANDELIJKS – AFGIFTEKANTOOR BRUSSEL X – P309290

Dossier

Focus : Voor een levende planeet

RED DE TIJGER!

Heb je (klein)kinderen, nichtjes,
neefjes ... die gek zijn van
wilde dieren en de natuur?
Dan heb je net het perfecte
Kerstcadeau gevonden:

EEN LIDMAATSCHAP VAN DE WWF-RANGERCLUB

Schrijf in
voor maar
€ 30/jaar!

Een WWF-Ranger krijgt:

- 5 x per jaar een beestig leuk Rangermagazine vol info en nieuwtjes over de natuur en wilde dieren
- Een welkomspakket met Rangerpaspoort/lidkaart
- Een bonnenboekje met kortingen voor heel wat natuur- en dierenparken in België en Nederland
- Een VIP-behandeling op de Beestige dagen van WWF
- Een aanbod van leuke activiteiten in en over de natuur

**Inschrijven kan via www.wwf.be/rangerclub
OF via de antwoordkaart van bijgevoegde folder**

© WWF-Belgium

WWF slaat alarm, want de tijger loopt gevaar. Dit prachtige dier is bijna van onze aardbol verdwenen. Er zouden vandaag nog hoogstens 3200 tijgers in de vrije natuur leven! De tijgers verdwijnen omdat hun natuurlijke leefgebieden verloren gaan. De mens neemt het woud in en zet ze om in oprukkende oliepalmpantages. Die strekken zich uit zo ver het oog reikt en bieden geen plaats meer voor de tijger. De tijgers verdwijnen ook omdat ze veel geld waard zijn. Gewetenloze stropers bejagen de dieren tot diep in de beschermde gebieden en verdienen grof geld met hun buit op de zwarte markt in Azië. Maar de tijger hoeft niet zomaar te verdwijnen! We kunnen het tij nog keren. In 2010 lanceerde WWF het meest ambitieuze actieplan ooit voor de bescherming van een diersoort: het *Tigers Alive Initiative*. De dertien landen waar tijgers leven en alle internationale actoren hebben zich ertoe verbonden het aantal wilde tijgers tegen 2022 te verdubbelen. Een eerste tussentijdse balans: de situatie is misschien nog erger dan gedacht, maar in sommige streken doet de tijger het weer beter! Het is nog mogelijk om de natuurlijke ruimte veilig te stellen die nodig is voor het overleven van de soort; regeringen kunnen samenwerken om internationale stroperij netwerken op te rollen; goed opgeleide en uitgeruste rangers kunnen de stroperij op het terrein aan banden leggen en de consumenten moeten de informatie krijgen om verantwoorde keuzes te kunnen maken. Doe met ons mee in deze race tegen de tijd en help ons de tijger te redden!

Isabelle Vertriest,
Coördinator internationale programma's
WWF-België

INHOUDSTAFEL

In het kort	4-5
Focus <i>Living Planet Report</i>	6-9
Op het terrein Een Beestige Dag!	18-19
Getuigenis Een vrijwilligster ten dienste van de planeet	20-21
Kids	22
Eco-ontspanning	23

Focus

© ESA

Lees mee hoe het gesteld is met de gezondheid van onze planeet op pagina 6 tot 9

DOSSIER
TIGERS ALIVE!

RED DE TIJGER!
P. 10-17

© naturepl.com / Edwin Giesbers / WWF-Canon

Het keurmerk voor
verantwoord bosbeheer
FSC® N002072

Nationale Loterij
creëert kansen 6

COLOFON: Panda magazine is een publicatie van WWF-Vlaanderen vzw. Alle rechten voorbehouden. Het Pandalogo, het woord Panda en de afkorting WWF zijn handelsmerken van het World Wide Fund for Nature. Overname van teksten is toegestaan, mits bronvermelding. • Werkten mee aan dit nummer: Sarah Beelen, Marie-Noëlle Collart, Sara De Winter, Margareta Heylen, Franck Hollander, Antoine Lebrun, Christiane Linet, Anne-Catherine de Neve, Florence Platteau, Charles Snoeck, Stijn Sterckx, Caroline Steygers, Stéphanie Tatepo, Jan Vandermosten, Isabelle Vertriest, Angelika Zapszalka • Coördinatie: www.outsidetheboxes.be en Angelika Zapszalka • Vertaling: Lieve De Meyer • Realisatie: www.propaganda.be • Druk: Claes Printing. St-Pieters-Leeuw. • Foto voorpagina: © Klein & Hubert / WWF • V.U.: Damien Vincent. E. Jacqueminaan 90, 1000 Brussel

NATUURPUNT STEUNT WWF

Natuurpunt Roeselare, een afdeling van de gelijknamige Vlaamse vereniging voor natuurbehoud, mocht in september zestig kaarsjes uitblazen. Om die verjaardag te vieren, schonken de verantwoordelijken van de organisatie ons twee cheques van elk 2000 euro, als steun voor onze terreinprojecten in de Guyana's en de Karpaten. Dit milde gebaar bewijst dat de vereniging een brede kijk heeft op de natuur en niet alleen aandacht wil hebben voor wat er binnen de eigen landsgrenzen gebeurt maar ook buiten de grenzen.

Op 14 september overhandigden Piet Desmet, voorzitter van Natuurpunt Roeselare, en twee leden van de Raad van Bestuur, Peter Hantson en Chris Dewulf, voor het kasteel van Rumbeke – midden in het provinciaal domein Sterrebos – de cheques aan onze Directeur Conservatie Geert Lejeune. WWF wilt hierbij Natuurpunt van harte bedanken!

FSC WORDT 20 JAAR

WWF feliciteert de *Forest Stewardship Council* (FSC) met zijn twintigste verjaardag. Deze internationale organisatie, die over de hele wereld een verantwoord en duurzaam bosbeheer promoot, werd opgericht na de conferentie van de Verenigde Naties over duurzame ontwikkeling van 1992 in Rio de Janeiro, onder impuls van WWF en andere milieu- en sociale organisaties die het recht van plaatselijke gemeenschappen verdedigen.

Vandaag geldt de FSC-certificatie als model voor verantwoord bosbeheer met strenge eisen op sociaal, ecologisch en economisch gebied. Momenteel draagt 13% van de geëxploiteerde bossen op aarde – een oppervlakte van ongeveer 180 miljoen hectare of een gebied zo groot als Indonesië – het FSC-keurmerk.

In België bedroeg het marktaandeel van FSC-hout in 2012 al 15%. Meer dan 700 bedrijven werken al met FSC-producten, zowel voor hout als voor afgeleide producten als meubelen of papier. Bij de bevolking is het label bekend bij naar schatting 34% van de Belgen. Het FSC-keurmerk biedt de consumenten de instrumenten om verantwoorde keuzes te maken.

TEDxWWF

Op 13 oktober ontving de stad Brussel de prestigieuze TEDxWWF-conferentie. De mensheid verbruikt nog altijd meer natuurlijke rijkdommen dan de planeet kan produceren. De TEDxWWF-conferentie over het thema 'een levende planeet' wilde precies aantonen dat er duurzame ideeën en oplossingen bestaan en dat het ook mogelijk is om die concreet te maken.

Enkele bekende gastsprekers namen deel aan de conferentie: Tony Juniper, Brits schrijver en milieuactivist, deelde zijn visie over een wereld waarin economie ondergeschikt is aan ecologie en niet omgekeerd; de Amerikaanse advocate Helen Slotte, die aantoonde waarom ze in 2014 de

KLIMAATTOP

De grootste mobilisatie vond plaats in New York, waar 400 000 mensen de straten bevolkten!

Klimaatverandering staat opnieuw hoog op de politieke agenda. Dat is de conclusie na de klimaattop die VN secretaris-generaal Ban Ki Moon samen riep in New York op 23 september. Staats- en regeringsleiders, waaronder voormalig premier Di Rupo, spraken er over de klimaatacties die ze in hun land ondernemen.

Het grote nieuws was echter niet de top zelf, maar de massale en wereldwijde mobilisatie die twee dagen voordien plaats vond. Er vonden maar liefst 2646 evenementen plaats

in 162 landen! Ook in België kwamen honderden mensen op straat om de Belgische regering aan te sporen tot klimaatactie. De grootste mobilisatie vond plaats in New York, waar 400 000 mensen de straten bevolkten!

Leiders kunnen deze krachtige oproep van het volk niet langer negeren. Er is nood aan een globaal klimaatakkoord: dit wordt verwacht op de klimaat-top in Parijs in december 2015. In de tussentijd blijft WWF strijden tegen klimaatverandering. En we rekenen op massieve mobilisatie!

Goldman-milieuprijs won als beloning voor haar engagement tegen de ontginning van schaliegas in het noorden van de staat New-York; en George Marshall, medeoprichter van het *Climate Outreach and Information Network*, onderzocht waarom onze hersenen geprogrammeerd zijn om de milieudreigingen te negeren. Ook de Filipijnse vertegenwoordiger bij de VN-klimaatonderhandelingen, Yeb Saño, was aanwezig, maar wel in een andere gedaante: hij sprak het publiek in Brussel toe via een videoboodschap.

Heeft u de rechtstreekse uitzending op 13 oktober gemist? Geen probleem! De opnames van de conferenties zijn te bekijken op <http://www.wwf.eu/tedxwwf/>

VOOR EEN LEVENDE PLANEET

Onze planeet verkeert niet in blakende gezondheid, zo blijkt uit de laatste editie van het *Living Planet Report*.

Twee van de conclusies zijn bijzonder zorgwekkend: op veertig jaar tijd is de biodiversiteit met de helft vermindert en onze ecologische voetafdruk blijft groeien, waardoor de druk op de natuurlijke rijkdommen steeds verder toeneemt. Nochtans bestaan er oplossingen om de trend te keren. Het zal niet gemakkelijk zijn om de loop der dingen te veranderen en alternatieve wegen te vinden, maar het ligt binnen ons bereik!

GEVAARLIJKE VERDWIJNING

Sinds 1970 zijn de helft van de populaties vissen, zoogdieren, reptielen, vogels en amfibieën verdwenen. De soorten die in zoetwater leven, zijn met 76% achteruitgegaan – twee keer meer dan de soorten in de zee of op het land. De aantasting van biodiversiteit

laat zich het meest voelen in tropische streken. De lijst wordt aangevoerd door Latijns-Amerika, het continent waar de meest spectaculaire achteruitgang op te tekenen valt. De grootste bedreiging voor de biodiversiteit gaat op dit moment uit van het verlies en de aantasting van leefgebieden, op de voet gevolgd door de visvangst, de jacht (exploitatie) en ook het veranderende klimaat. In dat verband moeten we wijzen op een steeds zorgwekkender fenomeen: uit onderzoek blijkt dat de klimaatverandering al verantwoordelijk is voor het uitsterven van allerlei soorten.

ZWARE VOETAFDruk

De mensheid verbruikt 50% meer van onze natuurlijke bronnen dan wat de planeet op één jaar kan produceren. Om de middelen te produceren die noodzakelijk zijn voor onze consumptie, zouden we dus anderhalve planeet nodig hebben! We overschrijden het jaarlijkse quotum aan natuurlijke rijkdommen door bijvoorbeeld bomen sneller te kappen

dan ze groeien, door meer zoet water op te pompen dan de hoeveelheid die elk jaar wordt vervangen, door meer vis uit de oceanen te halen dan er geboren worden en door meer CO₂ uit te stoten in de atmosfeer dan de natuur kan opnemen.

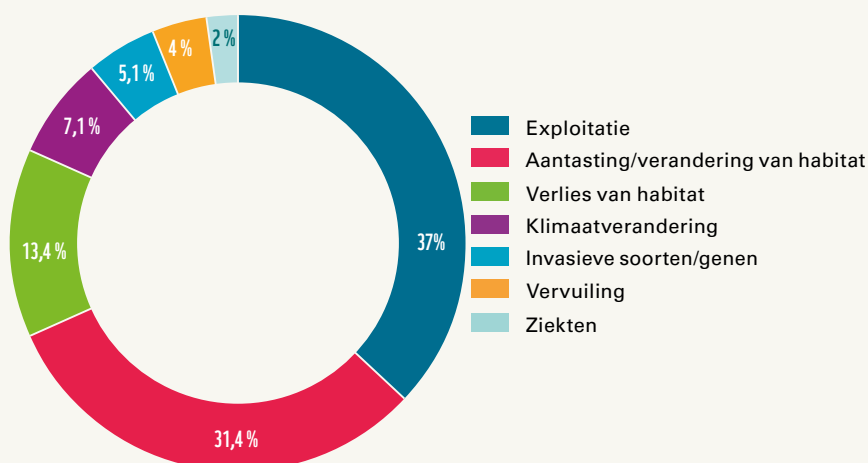
BELGIË, KLEIN MAAR...

België is het land met de vijfde grootste ecologische voetafdruk per inwoner op Aarde. Als iedereen ter wereld er dezelfde levenswijze op nahield als de Belgen, zouden 4,3 planeten nodig zijn om te overleven. Het energieverbruik en

De mensheid verbruikt 50% meer van onze natuurlijke bronnen dan wat de planeet op één jaar kan produceren.

DE BELANGRIJKSTE BEDREIGINGEN VOOR DIERSOORTEN VOLGENS DE LIVING PLANET-INDEX

WWF Living Planet Report - 2014, pagina 20

de transportsector zijn de belangrijkste factoren die onze ecologische voetafdruk vergroten. In België zijn er heel wat oude en slecht geïsoleerde gebouwen die te veel energie verslinden. Bovendien is de bezettingsgraad in de Belgische auto's erg laag (aantal passagiers per voertuig tijdens een verplaatsing), hebben we een heel dicht wegennet en zijn er veel belastingvoordelen toegekend voor bedrijfswagens, waardoor onze koolstofuitstoot nog toeneemt.

© ESA

OM ONZE HUIDIGE LEVENSTIJL TE BEHOUDEN, ZIJN WE IN HOGE MATE AFHANKELIJK VAN DE BIOCAPACITEIT VAN ANDERE LANDEN. MET ANDERE WOORDEN: WIJ HYPOTHEKEREN HET NATUURLIJKE KAPITAAL VAN ANDERE LANDEN OM IN ONZE EIGEN BEHOEFTE TE VOORZIEN.

BALANS VAN DE GEZONDHEID VAN DE AARDE

Alle twee jaar publiceert WWF een wetenschappelijk rapport dat de toestand van onze planeet beschrijft. Het *Living Planet Report* berust hoofdzakelijk op twee indicatoren: de *Living Planet-index*, die aangeeft hoe gezond de biodiversiteit op Aarde is en de ecologische voetafdruk, die meet welke druk de mensen uitoefenen op de ecosystemen en het vermogen van de Aarde om zich te herstellen. Het rapport bepaalt niet alleen hoe onze planeet eraan toe is, maar bevat ook enkele concrete voorbeelden en mogelijke aanzetten tot oplossing om ons natuurlijk kapitaal te beheren zonder de ecologische grenzen van de Aarde te overschrijden.

FOSSIEL BELGIË

Uit een onderzoek van Eneco en WWF blijkt dat meer dan 70% van de Belgische subsidies voor energie in 2010 werden toegekend aan fossiele en nucleaire brandstoffen. Hetzelfde jaar ging maar 6% van de subsidies naar energiebesparing. Dat percentage is zeker nog gedaald sinds de federale regering in 2011 de belastingsteun aan energiebesparende maatregelen heeft afgeschaft.

© Global Warming Images / WWF-Canon

MOGELIJKE OPLOSSINGEN

Natuurlijk zijn de conclusies van het rapport niet bijzonder positief en zijn er redenen om ons zorgen te maken. Maar hoewel de toestand zeer ernstig is, is er nog niets verloren. Integendeel! Het rapport wijst op de fouten die zijn gemaakt, stelt oplossingen voor en nodigt iedereen uit om daarover na te denken en zijn of haar gedrag aan te passen. WWF stelt vijf mogelijke oplossingen voor om de ecologische grenzen van de Aarde te respecteren en de biodiversiteit te beschermen.

OPLOSSINGEN

ONS NATUURLIJK KAPITAAL BESCHERMEN

Ons natuurlijk kapitaal is uniek en onontbeerlijk om te overleven. We moeten het absoluut beschermen door beschadigde ecosystemen te herstellen, de beschermde gebieden aanzienlijk uit te breiden en een eind te maken aan het verlies van prioritaire leefgebieden. Wat doen wij concreet?

DE JUISTE KEUZES

In de Karpaten, de laatste grote 'wildernis' van Europa, woont meer dan de helft van de populatie bruine beren, wolven en lynxen van het hele continent. We vinden er ook een kostbaar reservaat met primaire bossen. De Karpaten worden bedreigd door ondoordachte bosontginning en stroperij. Om deze streek en haar grote biodiversiteit te beschermen, breidt WWF de beschermde gebieden uit en stimuleren we een duurzaam bosbeheer.

BETER PRODUCEREN

De productie van goederen en diensten heeft een grote invloed op onze ecologische voetafdruk. Het is dan ook van het grootste belang om op een verantwoorde manier te produceren, onder andere door minder grondstoffen te verbruiken en minder afval te produceren, door de rijkdommen op duurzame wijze te beheren en meer hernieuwbare energie te produceren.

En het werkt! In 2013 leverde windenergie voldoende stroom om een derde van het Deense elektriciteitsverbruik te dekken. Door gebruik te maken van de kracht van de wind – een hernieuwbare energiebron – kan het land minder fossiele brandstoffen verbruiken en dus zijn CO₂-uitstoot verminderen. Het Deense parlement heeft zich ertoe verbonden om tegen 2020 de helft van het elektriciteitsverbruik te produceren via windenergie. Is dat geen mooi voorbeeld voor België?

MINDER EN BETER CONSUMEREN

Als er één terrein is waarop iedereen rechtstreeks kan ingrijpen, is het wel dat van de consumptie. Ieder van ons kan beslissen om minder en beter te consumeren. Bijvoorbeeld door vaker te kiezen voor een vegetarische maal-

tijd, meer lokaal en seizoensgebonden groente en fruit te kopen, de voorkeur te geven aan vis met het MSC- of ASC-keurmerk en zo veel mogelijk gebruik te maken van het openbaar vervoer en/of niet-gemotoriseerd vervoer, zoals de fiets. Maar ook door het initiatief te nemen om onze woning beter te isoleren of door te kiezen voor een leverancier van groene stroom. Allemaal grote en kleine acties met een rechtstreekse positieve impact op het milieu.

DE FINANCIËLE STROMEN HERORIËNTEREN

Financiële stromen hebben een enorm grote impact op onze planeet. In de toekomst moet er absoluut financiering komen voor een duurzaam milieubeheer, door meer waarde toe te kennen aan de natuur, rekening te houden met maatschappelijke en milieukosten, steun te bieden aan het natuurbeheer en de natuurlijke hulpbronnen op duurzame wijze te beheren. Zo mogen er niet langer overheidssubsidies worden toegekend aan de sectoren van de fossiele brandstoffen of de kernenergie, maar wel ter ondersteuning van milieuvriendelijker energiebronnen, die de energiekosten helpen drukken en het milieu ontzien.

ZORGEN VOOR EEN RECHTVAARDIG BEHEER VAN DE NATUURLIJKE HULPBRONNEN

Om te vermijden dat de hulpbronnen enkel ten goede komen aan een minderheid, moeten de natuurlijke rijkdommen rechtvaardig worden beheerd, onder andere door de beschikbare middelen te verdelen, door eerlijke keuzes te maken die ook rekening houden met de milieu-impact en door het succes te beoordelen op basis van andere criteria dan enkel het Bruto Binnenlands Product (BBP). Het BBP vormt geen afspiegeling van het welzijn van een samenleving, maar meet de toegevoegde waarde die het gevolg is van commerciële productie. Het gaat dus om een monetaire indicator die de geldstromen meet zonder rekening te houden met kwalitatieve aspecten van menselijke ontwikkeling zoals gezondheid, onderwijs, culturele rijkdom of natuurlijk kapitaal. Zo leidden de kosten voor herstel van de ecosystemen na de olieramp die BP in 2010 veroorzaakte, tot een verhoging van het BBP van de betrokken landen. De politieke en economische debatten mogen dus niet enkel gericht zijn op het BBP, maar moeten ook rekening houden met andere indicatoren, zoals de ecologische voetafdruk.

OP ONZE WEBSITE VINDT U HET VOLLEDIGE LIVING PLANET REPORT:

WWW.WWF.BE/LPR

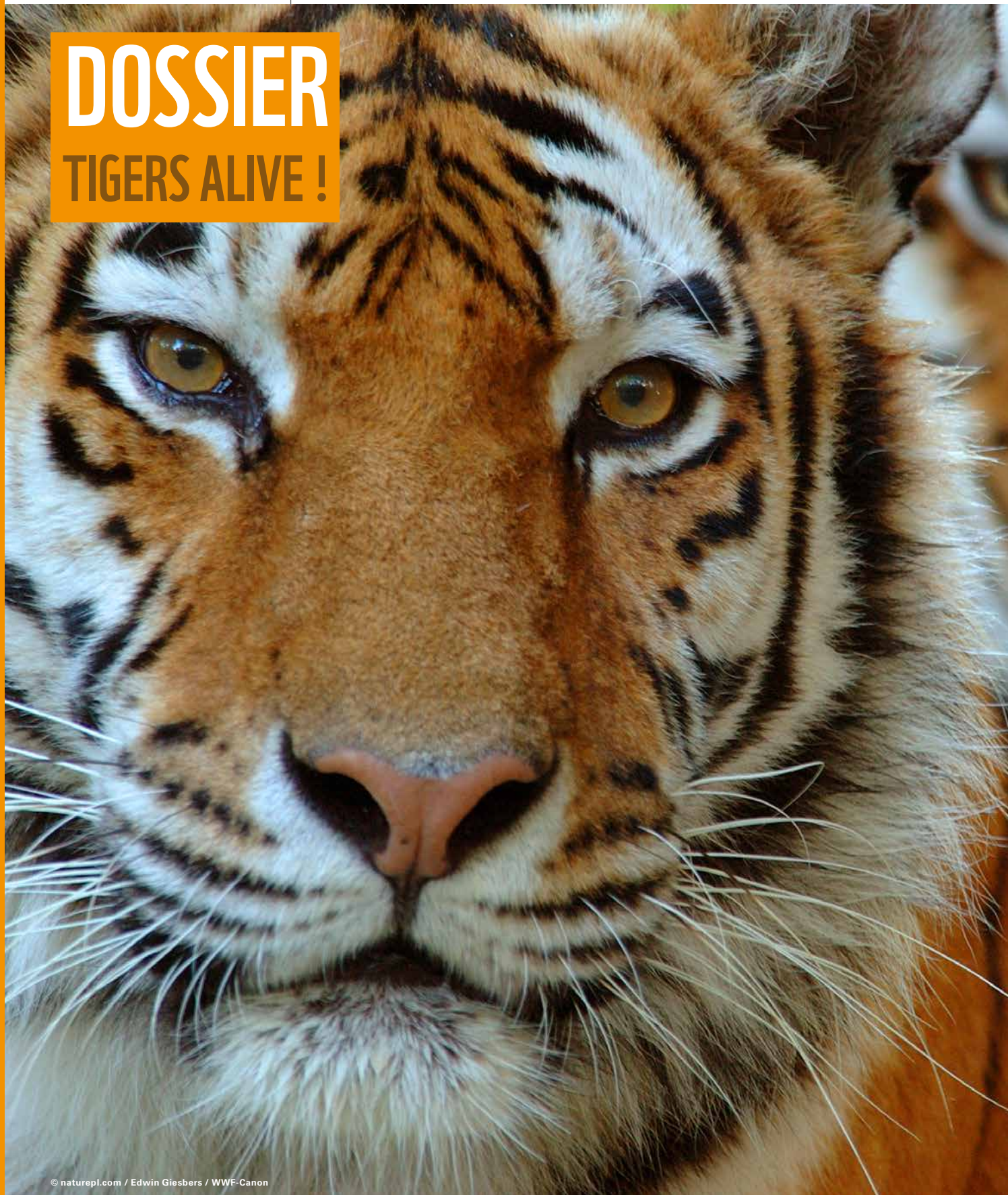
► Wist u dat?

7 %

De laatste tijgers overleven vandaag op nog slechts 7% van hun oorspronkelijke leefgebied. Vroeger kwamen ze overal in Azië voor, behalve in het Himalayagebied.

DOSSIER

TIGERS ALIVE !

© naturepl.com / Edwin Giesbers / WWF-Canon

Status: bedreigd

Populatie: ongeveer 3200

Leefgebied: Bangladesh, Bhutan,
Myanmar, Cambodja, China, India,
Indonesië, Laos, Maleisië, Nepal,
Rusland, Thailand en Vietnam.

Leefgebied: tropisch woud, savanne,
mangrove, gematigd bos.

RED DE TIJGER!

Ooit was de tijger heer en meester in de wouden van Azië, maar vandaag is de soort ernstig bedreigd: over de hele wereld zouden slechts 3200 tijgers in het wild voorkomen. Op minder dan een eeuw is meer dan 95% van de populatie verdwenen, ondanks de grote inspanningen van de voorbije decennia om de soort te beschermen. De tijgers worden letterlijk afgeslacht door de stropers. Die vormen de gewapende schakels in een netwerk van illegale handel in planten en dieren. Ze schrikken voor niets terug om hun buit in de wacht te slepen en dringen zelfs door tot diep in de beschermde gebieden om daar de dieren, die goud waard zijn op de zwarte markt, af te maken.

Om de tijger te redden en de stropers te snel af te zijn, is een volledig andere koers nodig. Ondanks het bestaan van veel beschermde gebieden, worden nog steeds talloze tijgers gedood. Dat bewijst dat het niet langer volstaat het ecologisch netwerk te voorzien dat nodig is voor hun levensbehoeften om deze soort en andere diersoorten met een commerciële waarde afdoende te beschermen. Het is dringend nodig om een eind te maken aan de slachting, niet alleen door de ontwikkeling van een netwerk van beschermde gebieden, maar ook door een sterk internationaal beleid tegen de stroperij en de illegale handel.

In 2010 werd een ongeziene mobilisatie in de geschiedenis van het behoud van de diversiteit opgestart om het uitsterven van een van de meest symbolische dieren van de planeet te voorkomen. Dat jaar werd tijdens de top van Sint-Petersburg het *Tigers Alive Initiative* gelanceerd, een actieplan om de populatie wilde tijgers tegen 2022 te verdubbelen.

DOSSIER TIGERS ALIVE !

Tijgers te koop

Hoewel de tijger al sinds 1969 op de Rode Lijst van de Internationale Unie voor het Natuurbehoud (IUCN) staat, is de soort vandaag nog te vinden op de zwarte markt in Aziatische landen, in een fles, in een zak of als poeder. Het overleven van de 3200 overblijvende tijgers wordt rechtstreeks bedreigd door het gebruik van hun beenderen in de Oosterse geneeskunde en ook door het volksgeloof in verband met de tijger.

TIJGER VOOR MEDISCH GEBRUIK

Alle delen van de tijger zijn te koop: van de vacht – als decoratie of als kleding – tot de beenderen, het vlees, de tanden of de klauwen – als talisman of snuisterij. Op de zwarte markt scheert de prijs van een tijgervacht hoge toppen, tot enkele tienduizenden dollar. Dat prikkelt uiteraard de hebzucht van velen... De beenderen van de tijger zijn de lichaamsdelen die het vaakst worden gebruikt in de traditionele Oosterse geneeskunde. Ze worden gekookt tot ze veranderen in een soort lijm en daarna gedroogd en tot poeder vermalen. De tijger wordt al honderden jaren gebruikt in de Chinese geneeskunde en dit gebruik heeft zich geleidelijk aan over het hele Aziatische continent verspreid. Aan het begin van de jaren 1990 had het trouwens al industriële proporties aangenomen: alleen al in China produceerden meer dan 200 bedrijven medicinale producten op basis

© Edward Parker / WWF-Canon

van tijger en de economische waarde van deze sector werd op 12,4 miljoen dollar per jaar geschat. Vandaag wordt geschat dat de markt licht gedaald is, maar dat de waarde van een tijger gestegen is.

VEELZEGGENDE INBESLAGNAMES

In tegenstelling tot soorten waarvan slechts één lichaamsdeel gegeten is op de zwarte markt, zoals soorten die worden gedood voor hun hoorn en waarvan de kadavers gewoon ter plaatse achterblijven, laat het doden van een tijger maar weinig sporen na. De tijgers verdwijnen in de grootste geheimhouding: wanneer de dieren zijn gedood, worden ze in hun geheel meegenomen en daarna in stukken gesneden. De omvang van de slachting valt dus heel moeilijk in te schatten.

Om een beter inzicht te verwerven, analyseerde TRAFFIC, het netwerk ter bestrijding van de handel in planten en dieren, de inbeslagnames van tijgers door de politie. Volgens het meest recente onderzoek werden tussen 2010 en 2012 654 keer tijgers of delen van tijgers in beslag genomen in twaalf landen waar de tijger voorkomt. Dat stemt

overeen met 1425 tot 1600 gedode tijgers! Dat is op zich al een astronomisch cijfer in verhouding tot de naar

© Hartmut Jungius / WWF-Canon

► Wist u dat?

In oktober 2012 heeft het Verdrag van de Verenigde Naties tegen de georganiseerde transnationale misdaad milieumisdrijven, waaronder ook de illegale handel in planten en dieren, erkend als een nieuwe vorm van georganiseerde misdaad.

© naturepl.com / Pete Oxford / WWF-Canon

schatting 3200 dieren die nog in de vrije natuur voorkomen, maar het is zeker een onderschatting van het werkelijke aantal, omdat veel vangsten de politie ontgaan.

GEVAAR IN DE BESCHERMDE GEBIEDEN

De vraag naar tijgerproducten op de Aziatische markten is groot en de criminele netwerken spelen daar maar al te graag op in. Zij deinzen voor niets terug, zelfs niet om hun prooi te bejagen in het hart van de beschermde gebieden. Zo wijst de analyse van de inbeslagnames op een systematische plundering van de reservaten en andere beschermde gebieden waar de stropersbendes hun oog op laten vallen. De grote meerderheid van de inbeslagnames – meer dan 90% – gebeurt vlak bij een beschermd gebied: 11% in die gebieden zelf en 79% in een straal van vijftig kilometer eromheen. De in stukken gesneden tijgers worden vervolgens via een clandestien circuit tot in de stalletjes van de zwarte markten gebracht.

© Jamie Cotten/IFAW / WWF-US

Tussen de plaatsen waar de tijgers worden gevangen, verspreid en geconsumeerd ontstaat een echte 'tijgeroute'. In totaal zijn dertien landen hierbij betrokken.

TIJGERS ONLINE

Sinds 2000 is het aantal inbeslagnames en het aantal tijgers dat wordt gedood voor de handel in alle landen geleidelijk aan gestegen. Alleen in India viel er tussen 2010 en 2012 een daling in het aantal inbeslagnames vast te stellen, wat erop kan wijzen dat de maatregelen voor de bescherming van de tijger en ter bestrijding van de stroperij daar hun vruchten afwerpen. Maar de toename van de inbeslagnames in de andere landen toont aan dat zolang de vraag bestaat de stroperij zich volgens de opportuniteiten zal blijven verplaatsen.

Ook de markten waarop de tijger wordt verkocht veranderen van plaats of vorm afhankelijk van de wettelijke druk die wordt uitgeoefend. Zo zijn tijgerproducten in China geleidelijk aan verdwe-

nen uit de rekken van de traditionele apotheken sinds in 1993 een verbod op het gebruik en de verkoop van die producten werd gepubliceerd. Maar toch zijn er sinds 1999 in China meer afgeleide tijgerproducten in beslag genomen dan in gelijk welk ander land. Dat wijst erop dat de markt zich heeft verplaatst.

Vandaag kan men online tijgerproducten kopen, verborgen achter misleidende of denkbeeldige namen en onder de dekmantel van beschermde fora of berichtendiensten. In 2013 hebben de grootste Chinese e-commerce merken zich verbonden tot een beleid van nultolerantie ten opzichte van tijgerproducten.

► Wist u dat?

Op dit moment leven er in de Verenigde Staten meer tijgers in gevangenschap (meer dan 5000 dieren) dan er nog tijgers voorkomen in de vrije natuur. Ook in Azië worden steeds meer tijgers gekweekt voor verkoop op de zwarte markt, waardoor de waarde van de wilde tijgers nog toeneemt.

DOSSIER TIGERS ALIVE !

Op zoek naar de koning van de jungle

© National Geographic Stock / Michael Nichols / WWF

In 2010 leefden er naar schatting 3200 tijgers in het wild. Dat cijfer is des te zorgwekkender omdat het geen correct beeld geeft van de werkelijkheid. Sommige landen organiseren systematisch tellingen en beschikken over betrouwbare gegevens, maar andere hebben hun tijgerpopulaties nooit geteld. Zolang we niet exact weten hoeveel tijgers er nog in de vrije natuur voorkomen en waar ze precies leven, zal het onmogelijk zijn om de dieren efficiënt te beschermen. Het eerste doel van het *Tigers Alive Initiative* bestaat er dan ook in de wereldpopulatie van tijgers te tellen en na te gaan welke hun leefgebieden zijn om passende beschermingsmaatregelen te kunnen voorstellen.

Voorgoed verdwenen?

Er bestaan negen ondersoorten van de *Panthera tigris*. Drie daarvan zijn de voorbije decennia uitgestorven als gevolg van ontbossing, gebrek aan prooidieren en de intensieve jacht.

© WWF-Canon / Helmut Diller

Panthera tigris virgata, de Kaspische tijger, verdween aan het eind van de jaren 1950 in het Midden-Oosten en Centraal-Azië. Deze tijger was vrij groot en onderscheidde zich van de andere soorten door een lange kraag rond de kop en een witte buik. Ten tijde van de Romeinen was het de Kaspische tijger die aantrad in het zand van de arena in het bekende Circus Maximus.

© WWF-Canon / Helmut Diller

Panthera tigris balica is een ondersoort die enkel voorkwam op het Indonesische eiland Bali. Zijn vacht vertoonde zwarte vlekjes tussen de typische tijgerstrepen. De Balinese tijger werd tot uitsterven toe bejaagd: het laatste vrouwelijke dier werd in september 1937 gedood. Vandaag acht men het onmogelijk om de wilde tijger opnieuw op het eiland te introduceren.

© WWF-Canon / Helmut Diller

Panthera tigris sondaica, de Javaanse tijger, die uitsluitend voorkwam op het Indonesische eiland Java, verdween in de jaren 1980, eveneens als slachtoffer van de jacht. Deze tijger was kleiner dan de anderen en zijn pels vertoonde een netwerk van fijnere en dichter bij elkaar liggende strepen.

GENETISCHE ONDERGANG

Volgens recent onderzoek zou de genetische diversiteit van de tijgers in India op een eeuw tijd bijzonder sterk zijn afgenomen. In vergelijking met de tijgers van het begin van de twintigste eeuw, die zijn bestudeerd dankzij stalen van het National History Museum in Londen, zouden de huidige tijgers bijna 93% van hun genetisch erfgoed hebben verloren. Door de versnippering van hun leefgebied is geen uitwisseling meer mogelijk tussen subpopulaties, die ingesloten zitten en een grote genetische specificiteit ontwikkelen. Het verlies van een subpopulatie zou bijgevolg rampzalig kunnen blijken voor het genetisch patrimonium van de soort.

© WWF-Indonesia/Tiger Survey Team

EEN, TWEE, DRIE TIJGERS

Zes landen staan momenteel op het punt om de resultaten van hun tijgertelling bekend te maken: India, Nepal, Rusland, Bhutan, Bangladesh en China. In de zeven andere landen – Maleisië, Indonesië, Thailand, Myanmar, Laos, Cambodja en Vietnam – laat de telling op zich wachten. De tijd dringt nochtans. Zonder telling zouden zelfs hele tijgerpopulaties ongemerkt kunnen verdwijnen. In Maleisië lijken de cijfers bijvoorbeeld ernstig naar beneden te zijn bijgesteld: er zouden geen 500 tijgers meer in de vrije natuur voorkomen zoals nog werd gemeld tijdens de top van Sint-Petersburg, maar veeleer nog slechts 250 à 340.

HET OOG VAN DE JUNGLE

Zowel in de dichte jungle als op besneeuwde bergen zijn tijgers ongrijpbare dieren: ze zijn moeilijk te vinden en te volgen. Om tijgers te tellen en te monitoren, maken de biologen van WWF gebruik van een netwerk van fototoestellen en videocamera's die verspreid opgesteld staan in de natuur. Die toestellen zijn voorzien van bewegingssensoren of infraroodsensoren en maken het mogelijk om de jungle vanop afstand in de gaten te houden. Tussen 2010 en 2013 werden op die manier al meer dan 500 verschillende tijgers vereeuwigd – dat is 15% van de geschatte totale populatie. Elke tijger is te herkennen aan zijn unieke strepenpatroon, zoals de vingerafdrukken bij de mens.

Camera's blijken vaak ook nuttig om stropers te vangen, omdat de beelden in real time worden doorgestuurd aan de rangers, die snel kunnen ingrijpen op het terrein.

DOSSIER TIGERS ALIVE!

De tijger mag niet uitsterven!

© naturepl.com / Mark Carwardine / WWF-Canon

Sinds 2010 hebben de dertien landen waar tijgers leven en het internationale netwerk van WWF de handen in elkaar geslagen om een ambitieus doel te bereiken: zij willen het uitsterven van de tijger tegengaan. Dit is de laatste kans, want de druk van de stroperij is sterker dan ooit en elk jaar worden honderden tijgers gedood. Er is een ambitieus plan opgesteld. Op alle fronten worden acties gevoerd dankzij een ongeziene mobilisatie om de doelstelling *TigersX2* te bereiken: een verdubbeling van het aantal tijgers tegen 2022!

ZOLANG ER TIJGERS ZIJN

Hoewel de massale toename van de

stroperij in veel landen het overleven van de tijger zelf in gevaar brengt, is alle hoop nog niet verloren. Volgens de recente nationale tellingen in Nepal en India, waarvan de resultaten onlangs zijn meegedeeld, neemt het aantal tijgers in die landen weer toe. Nepal noteerde een toename met 63% in vergelijking met 2009. Als die trend zich doorzet, bewijst deze stijging dat de tijgerpopulaties zich kunnen herstellen als de nodige voorwaarden vervuld zijn.

ESSENTIËLE BESCHERMDE GEBIEDEN

In acht landen waar tijgers leven, zijn twintig prioritaire gebieden geïden-

tificeerd die een ecosysteem vormen dat gunstig is voor het overleven van de tijger. Alle omstandigheden zijn er aanwezig waardoor de tijgerpopulaties zich snel kunnen verdubbelen – op voorwaarde dat er gauw investeringen komen om de dieren te beschermen. Voor vier van die gebieden is al financiering gevonden. Voor het behoud van de andere gebieden zullen fondsen moeten worden ingezameld.

MULTOLERANTIE

De strijd tegen de illegale handel in planten en dieren en de stroperij moet

De rangers staan elke dag op de eerste rij in de strijd tegen de stroperij. Ze zijn met veel te weinig, zijn vaak slecht uitgerust en worden te weinig betaald. Toch aarzelen ze niet om hun leven te wagen als het nodig is

intensiever worden en moet instrumenten ontwikkelen voor de bestrijding van de georganiseerde misdaad. Sinds enkele jaren gebruiken WWF en TRAFFIC met succes de methodes van misdrijfanalyse. Met een gecentraliseerde databestand, iBase, is het mogelijk om mechanismen en criminele netwerken bloot te leggen op het vlak van illegale handel in planten- en diersoorten. Dankzij *IntelliShare*, de online-toepassing waarmee elke medewerker op het terrein rechtstreeks gegevens kan invoeren of opvragen, kan veel sneller worden gereageerd bij gevallen van stroperij of illegale handel.

BEWAKERS VAN HET LEVEN

De rangers staan elke dag op de eerste rij in de strijd tegen de stroperij. Ze zijn met veel te weinig, zijn vaak slecht uitgerust en worden te weinig betaald. Toch aarzelen ze niet om hun leven te wagen als het nodig is. Zij vormen de laatste hindernis tussen de stroopers en de dieren in de vrije natuur.

Dankzij het softwareprogramma SMART (*Spatial Monitoring and Reporting Tool*), dat overal ter wereld wordt gebruikt, kunnen de rangers hun patrouille-routes met gps-technologie registreren. De ingezamelde gegevens worden vervolgens in kaart gebracht en geanalyseerd. Deze informatie maakt het mogelijk om actieplannen op te stellen die rekening houden met de realiteit op het terrein.

© WWF-Indonesia/Sunarto

► Wist u dat?

Er lopen twee experimenten voor herintroductie van de tijger. In Cambodja, waar de tijger sinds 2007 uitgestorven is, en in Kazachstan, waar de Kaspische tijger is verdwenen in de jaren 1970.

Beter materiaal helpt hen te verhinderen dat stropers doordringen in de beschermde gebieden. Samen met onze partners werken wij aan de ontwikkeling van technologieën en materiaal tegen de stroperij waarmee de rangers hun rol van bewakers van het leven kunnen vervullen. In 2013 werden meer dan 600 rangers in meer dan 27 beschermde gebieden opgeleid.

HET KWAAD BIJ DE WORTEL UITROEIEN

Als de tijger geen marktwaarde meer zou hebben, zouden de dieren al snel niet meer interessant zijn voor de stropers. Uiteindelijk biedt het veranderen van de gebruiken van de consumenten de beste mogelijkheid om

• Nepal noteerde een toename met 63% in vergelijking met 2009.

de illegale handel in planten en dieren op duurzame wijze uit te roeien. Dit is een werk van lange adem dat moet inspelen op diep verankerde overtuigingen en hele delen van de Oosterse cultuur moet hertekenen. China, Vietnam en Laos zijn nog altijd de belangrijkste bestemmingen voor tijgerproducten.

DOE MEE AAN

© naturepl.com / Edwin Giesbers / WWF-Canon

'ONZE ACTIE TX2'

Samen kunnen we het aantal tijgers verdubbelen tegen 2022!

We hebben uw hulp nodig om de tijgers en hun leefgebied te beschermen.

Met **40 euro** financiert u de patrouille van een WWF-ranger in beschermde gebieden gedurende 48u.

BE02 3101 0430 9240
BBRUBEBB
met de vermelding
"SOS TIJGER".

VERSLAG VAN EEN BEESTIGE DAG

© WWF-Belgium - Caroline Steygers

SAFARI, OP ZOEK NAAR DE 'BIG 5' VAN HET PARK:

neushoornkever, **mierenleeuw**, vliegend hert, ... De Belgische natuur telt heel wat wonderlijke dieren! Misschien zijn ze niet zo groot als hun Afrikaanse of Europese naamgenoten, maar even interessant als u de tijd neemt om ze goed te bekijken.

WELK DIER SCHUILT ER IN ONS?

Een nijlpaard? Een keizerspinguïn? Een zeeschildpad? Hier kwam iedereen te weten op welk dier hij of zij het meeste lijkt.

Zondag 5 oktober waren we te gast in het Nationaal Park Hoge Kempen in Maasmechelen voor een **Beestige Dag**. Klein en groot namen deel aan een hele reeks activiteiten! We nemen even een duik in ons fotoalbum...

WE MAAKTEN OOK KENNIS MET DE BEELDEN VAN EEN ANDER NATIONAAL PARK:

het **Virunga Nationaal Park**, in het oosten van de Democratische Republiek Congo. Dit park vormt de laatste schuilplaats voor de berggorilla's, maar wordt bedreigd door ontbossing, want de bevolking kookt op hout. WWF verspreidt in de regio 'verbeterde' kookvuurtjes waarmee het mogelijk is om minder houtskool te gebruiken en dus de bomen in het park te behouden. De kinderen smulden van **popcorn** bereid op deze **verbeterde vuurtjes**!

TIJD VOOR EEN MOOIE WANDELING

Onder leiding van een **ranger** van het nationale park trokken we op ontdekking naar **Connecterra** en de **terrils**, die getuigen van het mijnbouwverleden van de streek. De moedigsten maakten een langere tocht die hen tot op de top van een terril bracht, vanwaar ze konden genieten van een schitterend landschap met heuvels en meren.

ONDER DE SCHACHTBOK

Deze constructie droeg vroeger de lift die de mijnwerkers diep onder de grond bracht op zoek naar steenkool. Daar konden de kinderen de hele dag houten **dierensilhouetten** versieren: insecten, zoogdieren en andere dieren uit onze streken... Is dat geen mooie vlinder?

EN EEN HANDTEKENING OP HET GROTE SPANDEK!

Daarmee eisten wij luid en duidelijk 'We want more nature', om te tonen dat we meer natuur willen in België!

Met de hulp van de panda trokken we **300 dierensilhouetten** omhoog rond het grote spandoek. Op die manier veroverde de natuur de grote betonnen constructie. Een mooi signaal dat getuigde van onze gezamenlijke wens voor **meer natuur in België!**

MUZIKALE BIJeenkomst

We kregen bezoek van boven. Niemand minder dan de **panda** kwam onder muzikale begeleiding afseilen van de schachtbok!

Is uw kind ook fan van de natuur? Waarom zou het dan geen lid worden van de **Rangerclub**? Voor 30 euro per jaar ontvangen de kinderen een **Rangerpaspoort**, vijf keer per jaar een leuk magazine en kunnen ze gratis deelnemen aan alle speciale activiteiten van **WWF**. Bovendien krijgen de **Rangers** ook allerlei kortingen of gratis toegang in een aantal parken en musea in België.

DE NATUUR STAAT ONS ZO GOED!

Gelukkig omdat zij vanop de eerste rij het grandioze spektakel van de natuur mocht meemaken, maar ontzet door de verwoestende gevolgen van de menselijke activiteiten voor de biodiversiteit. Tegelijk is zij uitzonderlijk trots over de geleverde strijd als ze terugblijkt op wat kon worden gered. En na vijftig jaar is ze vastberadener dan ooit om door te gaan!

ROEPING

Zo lang ze zich kan herinneren, heeft de natuur altijd een belangrijke rol gespeeld voor Christiane Linet. *“Ik ben groen geboren”,* verklaart de tachtigjarige. *“De mooiste herinneringen uit mijn kindertijd hebben niet te maken met het huis van mijn ouders of mijn poppen, maar wel met de tuin, de bloeiende kersenbomen en de bloemen die ik vanuit het raam van mijn kamer kon zien, en aan mijn hond en mijn kat.”* Twee personen wezen de jonge vrouw al snel de weg naar natuurbehoud: haar professor Jean-Paul Harroy, van de ‘Université libre de Bruxelles’ (ULB), die vicegouverneur van Belgisch Congo en gouverneur van Rwanda en Burundi was geweest, en haar neef Jacques Verschuere, die directeur was van de nationale parken in Congo. Geïnspireerd door beide mannen probeerde Christiane al vroeg om iets te gaan doen voor het behoud van natuur.

De oprichtster van WWF-België, Christiane Linet, is dan wel een van de ‘oudste’ WWF-vrijwilligers in ons land – als medewerkster van het eerste uur heeft zij inderdaad intussen als vijftig jaar wel en wee met WWF-België gedeeld – maar ze is nog altijd even ‘groen’! Ze is gelukkig, maar ook ontzet en toch trots en vastberaden.

DE EERSTE JAREN

Het was graaf Léon Lippens, stichter van het natuurreservaat het Zwin in Knokke-Heist, die haar werkelijk in het zadel hielp. Hij stelde Christiane voor aan de verantwoordelijken van het World Wildlife Fund, een internationale organisatie voor natuurbescherming die sinds 1961 actief was in Zwitserland. In 1965 aanvaardde Christiane Linet enkele uren per week op vrijwillige basis te werken om de Belgische WWF-afdeling op te starten. Ze ging meteen aan de slag, in een kleine kelderruimte van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, net onder de zaal met de iguanodons. *“Het was een heel natuurlijke omgeving: ik kreeg er gezelschap van muizen en spinnen”,* glimlacht Christiane. *“De eerste jaren moest ik alles tegelijk doen. Ze hadden mij gevraagd om een informatieblad te maken: ik schreef en typte de artikelen en daarna drukte ik het blaadje op de stencilmachine van het Instituut en plakte ik de enveloppen. Ik gaf ook lezingen en trok door heel België om nieuwe medestaanders te overtuigen.”* Aan het begin van de jaren 1970 kon WWF-België dankzij aanzienlijke steun van enkele donoren zijn eerste personeelsleden aanwerven in de persoon van Roger Dejonghe, die werd aangesteld als directeur, en Jacky Carlier, zijn secretaresse. En zo kwam de trein op gang!

‘Om de ganzen daar opnieuw te laten overwinteren, moesten de boeren akkoord gaan om de akkers in de winter braak te laten liggen. Sindsdien strijken de ganzen er elk jaar weer neer. Dat doet me bijzonder veel plezier!’

het engagement van Christiane Linet: de nood om de zaken onder ogen te zien en dus onmiddellijk in te grijpen zonder bang te zijn dat de geleverde inspanningen tevergeefs zullen zijn. Want elke verandering ten gunste van het behoud van de biodiversiteit – hoe klein ook – is positief. En elke positieve verandering draagt de kiem van nieuwe veranderingen in zich.

EEN LEVENSLANG ENGAGEMENT

“Na vijftig jaar ga ik door want dat is mijn plicht”, zo stelt Christiane Linet. “In de eerste plaats heb ik dit altijd graag gedaan. Ik heb het geluk gehad dat de dingen die ik graag deed en mijn plicht zo dicht bij elkaar lagen. Na vijftig jaar blijf ik strijden, omdat ik weet dat het zin heeft. Als je iets doet, dan levert het iets op!” Christiane en haar echtgenoot hebben geen kinderen en hebben bewust gekozen voor een duolegaat, ten gunste van hun neef en WWF. De successierechten op het hele nalatenschap worden geregeld door WWF. Op die manier ontvangt de erfgenaam een hoger bedrag en zullen ook onze terreinprojecten voordeel hebben bij de nalatenschap. Dat is een situatie waarbij iedereen wint. *“Met het duolegaat stel ik de toekomst veilig van de mensen die me dierbaar zijn, maar draag ik ook bij aan de toekomst van de planeet”,* onderstreept Christiane. *“Ik heb het gevoel dat ik iets nalaat, iets belangrijks, waar ik volledig in geloof.”*

OP DE EERSTE RIJ

Wanneer Christiane Linet vertelt over haar jaren bij WWF, ziet ze alle natuurwonderen die ze heeft zien verdwijnen weer voor zich. *“Tijdens mijn eerste reis naar Virunga, leefden in de rivier Rutshuru in het oosten van de Democratische Republiek Congo tot dertigduizend nijlpaarden. Het was een adembenemend spektakel...”,* herinnert Christiane zich. Vandaag probeert men de enkele honderden overblijvende dieren te beschermen tegen de stroperij. *“Ik heb de schitterende kans gehad om zo veel plekken in de vrije natuur te bezoeken die toen nog ongerept waren. En ik kreeg ook de kans om rechtstreeks mee te werken aan het behoud van sommige ervan.”* Een van de eerste natuurbehoudprojecten in België waar Christiane aan meewerkte, was de herintroductie van wilde ganzen en ooievaars in de polders van de streek rond Damme. *“Om de ganzen daar opnieuw te laten overwinteren, moesten de boeren akkoord gaan om de akkers in de winter braak te laten liggen. Sindsdien strijken de ganzen er elk jaar weer neer. Dat doet me bijzonder veel plezier!”*

BUITENGEWONE ONTMOETINGEN

“Doordat ik van bij het prille begin actief was voor WWF, kreeg ik de gelegenheid uitzonderlijke mensen te ontmoeten: Nobelprijswinnaar Konrad Lorenz, primatologe Diane Fossey, de eerste mens op de maan Neil Armstrong, enz.”, vertelt Christiane. Twee namen wil ze zeker ook vermelden. Allereerst Eurelio Peccei, stichter van de Club van Rome, die in de jaren 1970 al waarschuwde dat er een einde zou komen aan de groei door uitputting van de natuurlijke rijkdommen. En ten tweede Peter Scott, aan wie we de tekening van de symbolische panda te danken hebben, voor zijn sterk engagement en zijn beminlijkheid. Door zijn eigendom in Zuid-Engeland om te vormen tot natuurreservaat, heeft de zoon van de Engelse ontdekkingsreiziger een rechtstreekse bijdrage geleverd aan de bescherming van bepaalde vogelsoorten. Tussen die twee personen in situeert zich

WILT U WWF OOK STEUNEN?

Neem contact op met Margareta Crovetto-Heylen, relatiebeheerder nalatenschappen.
02/340.09.24 - margareta.heylen@wwf.be

WWF PRESENTEERT RADIO OORWOUD FAMILIEVOORSTELLINGEN '15

Radio Oorwoud kruipt midden in de winter al uit haar winterslaap. Ecologisch verantwoord en licht rebels kindertheater met Hannelore Bedert en Arne Vanhaecke (VtmKzoom). De WWF-cd vindt u ondertussen terug in meer dan 10 000 klassen en gezinnen. Hieronder ontdekt u waar u met uw (klein-) kinderen kan gaan kijken.

Leerkrachten bekijken best even de website want naast de familievoorstellingen staan er ook meer dan 30 schoolvoorstellingen op het programma.

Voor iedereen van 6 tot 106 jaar!

zondag 18 januari 2015
zondag 1 februari 2015
zaterdag 21 februari 2015
zaterdag 28 februari 2015
zondag 8 maart 2015
zondag 15 maart 2015

Kortemark - oc De Beuk
Temse - Theaterzaal Roxy
Eke-Nazareth - gc Nova
Middelkerke - cc De Branding
Borgerhout - Rataplan
Kalmthout - OKA Centrum

13u30
16u00
19u00
15u00
15u00
16u00

VOOR ALLE INFO EN SCHOOLVOORSTELLINGEN

WWW.RADIO-OORWOUD.BE

ONZE KLAS IS BEESTIG

De Beestige Klas

Naar aanleiding van **Wereldddierendag** (4 oktober) boden wij de leerkrachten van de lagere school voor de derde keer op rij de gelegenheid om met hun klas deel te nemen aan de campagne 'De Beestige Klas'.

Dit jaar trokken we op verkenning in **de wilde natuur in Europa**. Zo konden de leerlingen kennismaken met de wolf, de bruine beer, het edelhert, de lynx, de slechtvalk en de vos. Omdat die dieren vaak een rol spelen in onze traditionele sprookjes (*wie heeft er nooit gehoord van de 'grote boze wolf'?!), stelden wij de leerkrachten voor om die sprookjes opnieuw te bekijken in de klas en met de leerlingen een ander verhaal te schrijven met een van de symbolische dieren*

uit de Europese natuur in de hoofdrol. Het was de bedoeling om zo de kwalijke reputatie op te poetsen van dieren die maar al te vaak de rol van slechterik spelen (*stelt u zich eens de grote brave wolf voor!*).

Binnenkort bundelen we de beste sprookjes die we hebben ontvangen.

Al ons educatief materiaal is gratis.
Geïnteresseerde leerkrachten kunnen het bestellen op www.wwf.be/school.

GROENE CURRY met schorseneer, aardperen, rapen, wortel en gefrituurde tofu

INGREDIËNTEN Voor 4 pers.

© www.jeudiveggie.be

- Ingrediënten voor 4 personen
- 4 schorseneren
- 8 aardperen
- 2 kleine rapen
- 2 wortels
- 250 g tofu
- 1 blik kokosmelk
- 1 tl groene currypasta
- 20 g verse koriander
- 4 limoenblaadjes
- 0,5 el rietsuiker
- 0,5 el groentebouillon
- 1 el maïsolie
- 150 g rijst

BEREIDINGSWIJZE

- Kook de rijst gaar zoals aangegeven op de verpakking.
- Maak ondertussen de groenten schoon en snijd ze in stukken. Blancheer de groenten.
- Snijd de tofu in blokjes en bak ze krokant in wat vetstof op een hoog vuur.
- Doe de olie in een wok en voeg er de groene currypasta bij.
- Laat 10 sec. bakken en voeg er de overige ingrediënten aan toe.
- Laat even uitkoken.
- Serveer met de rijst.

GOED OM WETEN!

WAAROM MINDER VLEES ETEN?

- Er is ongeveer 10 kilo graan nodig voor 1 kilo vlees.
 - Voor de productie van 1 kilogram vlees is evenveel tijd en oppervlakte nodig als om 200 kilo tomaten of 160 kilo aardappelen te kweken.
 - Met de hoeveelheid water die nodig is om 1 kilogram vlees te produceren, kunt u gedurende ongeveer een jaar elke dag een douche nemen.
 - Zelfs voor de productie van Belgisch vlees wordt vaak geïmporteerd veevoeder gebruikt (meerdere duizenden tonnen Braziliaanse soja per jaar), gekweekt in een intensieve monocultuur die bijdraagt tot de verwoesting van het Amazonewoud, tot het verlies van biodiversiteit en vervuiling van het milieu en die een sociale tragedie in de hand werkt.
 - De wereldwijde vleesconsumptie zou tegen 2050 naar schatting kunnen verdubbelen. In 2005 bedroeg de wereldwijde vleesproductie 267 miljoen ton...
- Het is hoog tijd om onze voedingsgewoonten te veranderen. De campagne *Donderdag Veggiedag*, een initiatief van de vereniging EVA (Ethisch Vegetarisch Alternatief) in samenwerking met de vzw Planète-Vie, moedigt de mensen op positieve wijze aan om één dag per week vlees en vis te vervangen door lekkere, duurzame en gezonde vegetarische voeding.

2022

Doelstelling: het aantal wilde tijgers
verdubbelen tegen 2022

13

In 13 Aziatische
landen komen nog
tijgers voor

3200

Er zouden nog 3200 tijgers
leven in de vrije natuur

1590

Tussen 2010 en 2014 zijn
1590 tijgers gedood

© Roger Leguen / WWF Canon

Onze missie

Het verlies van biodiversiteit op aarde tegengaan en bouwen aan een
toekomst waarin de mens leeft in harmonie met de natuur.

www.wwf.be